

УДК 338.12

Стан та перспективи розвитку агропромислового комплексу Вінницької області

Самборська О.Ю.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри адміністративного менеджменту
та альтернативних джерел енергії
Вінницького національного аграрного університету

Характер і масштаби трансформаційних змін економіки України та її регіонів, обумовлюють необхідність наукового обґрунтування тенденцій їх соціально-економічного розвитку із залученням управлінського потенціалу. Важливим є визначення специфіки структурних зрушень в агропромисловому виробництві. Наукового обґрунтування форм і методів впливу на їх динаміку. Створення додаткових можливостей для розширеного відтворення господарств регіонального типу в ринкових умовах. Запровадження дієвої стратегії розвитку з урахуванням ресурсних можливостей регіону, інвестиційної привабливості.

Ключові слова: структурні зрушення, сільське господарство, зовнішня торгівля, промислова продукція, збиток підприємств.

Самборская О.Ю. СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА ВИННИЦКОЙ ОБЛАСТИ

Характер и масштабы трансформационных изменений экономики Украины и ее регионов, обуславливают необходимость научного обоснования тенденций их социально-экономического развития с привлечением управленческого потенциала. Важным является определение специфики структурных сдвигов в агропромышленном производстве. Научного обоснования форм и методов воздействия на их динамику. Создание дополнительных возможностей для расширенного воспроизводства хозяйств регионального типа в рыночных условиях. Введение действенной стратегии развития с учетом ресурсных возможностей региона, инвестиционной привлекательности.

Ключевые слова: структурные сдвиги, сельское хозяйство, внешняя торговля, промышленная продукция, убыток предприятий.

Samborska O.Yu. STATE AND PROSPECTS OF AGRICULTURE VINNITSA REGION

The nature and extent of transformation changes the economy of Ukraine and its regions, necessitating scientific justification tendencies of socio-economic development involving managerial capacity. It is important to determine the specific structural changes in agricultural production. Scientific substantiation of forms and methods of influence on their dynamics. Create more opportunities for expanded reproduction of regional economies such as market conditions. The introduction of an effective development strategy taking into account the resources available in the region, investment attractiveness.

Keywords: structural changes, agriculture, foreign trade, industrial production, damage businesses.

Постановка проблеми. В умовах інтеграції української економіки в світову відбуваються зміни в структурі економіки кожного регіону та України в цілому. Постає проблема дослідження цих змін на рівні економічного регіону з метою впровадження необхідних заходів, що дасть можливість швидкому процесу злиття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зміна в структурі економіки регіону є доволі актуальною на сьогоднішній день. Її успішно досліджують як зарубіжні так і українські вчені: М. Бенуа, М. Бредлкі, В.Г. Андрійчук, Л.Г. Чернюк, Г.М. Калетнік, М.Й. Малік, А.Г. Мазур, О.Г. Шпикуляк та інші, проте уза-

гальненого вирішення доцільності та ефективності цих процесів в українській дійсності ще не сталося.

Метою даного дослідження є визначення структурних змін в агропромисловому виробництві Вінницької області, що в подальшому сприятиме економічному зростанню регіону.

Виклад основного матеріалу. У січні-серпні 2016 р. загальне виробництво продукції сільського господарства порівняно з січнем-серпнем 2015 р. зросло на 9,6%, у т.ч. в аграрних підприємствах – на 10,0%, в господарствах населення – на 9,0%.

В усіх категоріях господарств зібрано 1568,2 тис. т картоплі (по 171 ц з 1 га), зібрано

овочів відкритого ґрунту 268,3 тис. т (по 204 ц з 1 га) та плодючої продукції – 65,8 тис. т (по 95,8 ц з 1 га).

Господарствами усіх категорій у січні-серпні 2016р. вироблено 298,6 тис. т м'яса (реалізація худоби та птиці на забій в живій вазі), що на 6,5% більше проти аналогічного періоду 2015 р., з них аграрними підприємствами вироблено 265,2 тис. т (більше на 7,7%).

Станом на 1 вересня 2016р. загальне поголів'я великої рогатої худоби становило 323,3 тис. голів (на 0,6% більше, ніж на 1 вересня 2015р.), у тому числі корів – 159,6 тис. голів (на 1,1% менше); свиней – 367,7 тис. голів (менше на 3,0%), овець і кіз – 48,8 тис. голів (на 6,8% більше), птиці всіх видів – майже 30 млн. голів (на 5,9% менше).

Загальний обсяг реалізованої аграрними підприємствами власно виробленої продукції за січень-серпень 2016р. порівняно з відповідним періодом 2015 р. зменшився на 16,6%, за рахунок зменшення обсягів реалізації продукції рослинництва на 38,7%, тоді як обсяги продукції тваринництва збільшились на 2,3%. Частка продукції рослинництва у загальній вартості реалізованої продукції склала 33,9%, тваринництва – 66,1% (у січні-серпні 2015 р. – 46,1% та 53,9% відповідно).

У промисловості індекс промислового виробництва у січні-серпні 2016 р. в порівнянні з січнем-серпнем 2015р. становив 100,4%.

У добувній промисловості і розробленні кар'єрів порівняно з січнем-серпнем 2015 р. обсяги промислового виробництва зменшились на 17,4%.

У переробній промисловості спостерігається зростання промислового виробництва на 9,9% (за рахунок збільшення обсягів у машинобудуванні, крім ремонту і монтажу машин і устаткування на 52,9%, у виробництві основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів – на 23,9%, у виробництві гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – на 16,4%, у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – на 9,9%, у виготовленні виробів з деревини, виробництві паперу та поліграфічній діяльності – на 8,8%, у текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – на 2,3%).

У постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря обсяги зменшились на 22,9%.

У січні-липні 2016 р. підприємствами

області реалізовано промислової продукції (товарів, послуг) на суму 25895,4 млн. грн.

Обсяги зовнішньої торгівлі товарами у січні-липні 2016р. склали 565,0 млн. дол. США. При цьому, обсяги експорту та імпорту становили, відповідно, 404,8 та 160,2 млн. дол., що свідчить про позитивну тенденцію у розвитку торгових операцій. Баланс зовнішньої торгівлі товарами продовжує залишатись позитивним і складає 244,7 млн. дол. Зовнішньоторговельні операції Вінниччина здійснювала з партнерами із 119 країн світу.

Основними статтями експорту є жири та олії тваринного або рослинного походження (36,3% загальнообласного обсягу експорту), готові харчові продукти (18,5%), продукти рослинного походження (13,1%) та деревина і вироби з деревини (10,8%). У загальному обсязі імпорту товарів продукти рослинного походження, продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості, полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них, деревина і вироби з неї, текстильні матеріали та текстильні вироби, недорогоцінні метали та вироби з них, машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання і засоби наземного транспорту займають 81,3%.

Оборот роздрібною торгівлю у січні-серпні 2016 р. становив 22814,9 млн. грн., що на 2,5% більше січня-серпня 2015 р.

У структурі обороту роздрібною торгівлю на організовані та неформальні ринки припадало 41,8%. Обсяг роздрібного товарообороту підприємств, які здійснювали діяльність із роздрібною торгівлю, у січні-серпні 2016 р. становив 7512,9 млн. грн., що у порівнянних цінах складає 101,5% обсягу січня-серпня 2015 р.

Обсяг роздрібного товарообороту у серпні 2016 р. становив 938,9 млн. грн і у порівнянних цінах проти серпня 2015р. зменшився на 6,5%, проти липня 2016 р. збільшився на 4,1%.

Значний вплив на результати діяльності економіки області за 9 місяців 2015 року має збиткова в цілому діяльність підприємств транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності, які отримали негативний сальдовий фінансовий результат у сумі 219,2 млн. грн. збитку, і їх обсяг в порівнянні із відповідним періодом 2014 року зріс у 23,8 рази, або на 210,1 млн. грн. Питома вага збиткових підприємств цього виду діяльності зросла на 11 в.п. і склала 59,4%, а сума отриманих ними збитків збільшилась більше як у 6,9 разів і склала 261,3 млн. грн. (частка у загальній сумі збитку збиткових підприємств області – 22,8%).

Також збитки отримано в результаті господарської діяльності підприємствами, які займаються тимчасовим розміщенням й організацією харчування-2,1 млн. грн. збитку, що зріс майже на 16,7%, або на 301 тис. грн. (частка збиткових підприємств зросла на 10,0 в.п., становить 60%, а сума їх збитків зросла на 16,7%, і склала 2,2 млн. грн.) та діяльністю у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – спрацювали в цілому збитково на суму більше 396 тис. грн., тоді як у відповідному періоді минулого року отримали 22,5 млн. грн. прибутку (частка збиткових підприємств скоротилась на 4,7 в.п. і склала 35,3%, а їх скоротились майже у 2,4 рази і склала 884 тис. грн.).

При проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств області, можна відмітити основні чинники, що зумовлюють їх неефективну роботу:

- 1) значні втрати від курсових різниць;
- 2) технічно та морально застаріле обладнання у більшості суб'єктів господарювання різних галузей економіки, що призводить до збільшення витрат на його обслуговування;
- 3) збільшення витрат за рахунок зростання цін на сировину, матеріали, комплектуючі, енергоносії та тарифів на перевезення вантажів, а також значних сум витрат за надання маркетингових послуг;
- 4) низька завантаженість виробничих потужностей суб'єктів господарювання і в результаті спад обсягів виробництва та реалізації продукції, виконання робіт та послуг;
- 5) неможливість реалізації виконання раніше укладених договорів у зв'язку із рядом економічних і політичних факторів, які негативно вплинули на виконання зобов'язань, згідно договорів закупівлі-продажу, а також припинення господарської діяльності ряду суб'єктів господарювання;
- 6) наявність великих обсягів взаємних неплатежів (значні суми дебіторської та кре-

диторської заборгованості);

7) реалізація основних засобів за ціною, нижчою ніж залишкова вартість;

8) збільшення загальновиробничих витрат та значний дефіцит обігових коштів, покриття якого за рахунок короткотермінових кредитів в умовах фінансової та банківської кризи в Україні є проблематичним;

9) відсутність дієвого механізму залучення інвестицій для діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки області;

10) відсутність можливості реалізовувати продукцію у південні та східні регіони України в зв'язку із втратою частини споживачів продукції підприємств області.

Висновки. Матеріали дослідження свідчать про стійкі тенденції структурних зрушень в агропромисловому виробництві в регіоні:

– прослідковується подальша спеціалізація регіону у розвитку харчової промисловості, яка є основною бюджетоутворюючою ланкою;

– в рослинництві тенденцією до зменшення характеризується виробництво зернових і олійних культур, цукрових буряків;

– в тваринництві прослідковується зростання поголів'я худоби, що відбивається на збільшенні виробництва м'ясної продукції;

– структура імпорту потреб регіону орієнтована на задоволення потреб населення переважно в продукції тваринного походження;

– в структурі експорту продукції аграрного виробництва регіону переважає алкогольна продукція, олії рослинного та тваринного походження та борошномельного виробництва.

Раціоналізація розвитку аграрного сектору економіки Вінниччини потребує розробки та запровадження дієвої Стратегії його розвитку з урахуванням ресурсних можливостей регіону, інвестиційних можливостей нарощування конкурентоспроможних виробництв та державної підтримки нерентабельних виробництв, зокрема галузі тваринництва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бузмаков А. Развитие концентрации, интеграции и кооперации в сельском хозяйстве США [А. Бузмаков] // АПК: экономика, управление. – 1995. – № 3. – С. 70–74.
2. Терентьева А. С. Альма – матер аграрного сектора США [А.С. Терентьева // США и Канада: экономика, политика, культура. – 2012. – № 7. – С. 7–29.
3. Глущенко В.В. Интегрированные структуры субъектов господарювання: визначення, сучасний стан та розвиток [В.В. Глущенко, Ю.В. Параніч. – Харків : СПД ФО Лібурніна Л.М., 2005. – 64 с.
4. Заліско І.М. Економічна сутність інтеграцій в аграрній сфері [І.М. Заліско // Економіка АПК. – К; 2012. – № 5. – С. 105–109.
5. Статистичний щорічник Вінниччини за 2015 рік.